(2)

Oponentský posudek diplomové práce
Martin Juroška: Aktivistický novinář Vladimír Krychtálek (1903 -1947), 268 s.+ příl.

Rozsáhlá diplomová práce se zabývá životními osudy jednoho z českých aktivistických novinářů, kteří kolaborovali s okupační mocí během nacistické nadvlády a existence Protektorátu Čechy a Morava. Právě jejich zásluhou se český protektorátní tisk stával významným nástrojem k šíření nacistické ideologie, ke zglajchšaltování života české společnosti a k „převýchově" českého obyvatelstva. Vladimír Krychtálek, zejména pak v letech 1941-1945, patřil z „sedmičky aktivistických" novinářů k nejagilnějším z těch. Právě on se s vervou podílel jak na řízení tisku, tak naplňoval svou bezprostřední novinářskou činností přání a představy okupantů.

Autor M. Juroška diplomovou práci rozčlenil kromě úvodu a závěru na devět kapitol, z nichž nejobsáhlejší a také nejpřínosnější jsou ty, jež mapují a analyzují Krychtálkovy aktivity v průběhu okupace. Podařilo se mu ji vcelku promyšleně koncipovat a vnitřně ještě rozdělit. Za přínos je možné také považovat skutečnost, že Juroška zařadil a zpracoval jednotlivé kapitoly a podkapitolky věcně a nikoli jen důsledně chronologicky. Tento přístup však má svá úskalí, což se projevilo i v předkládané diplomové práci. Výklad totiž poněkud ztrácí na přehlednosti a někdy se dokonce více či méně některé problémy opakují.

V úvodu autor zaznamenává archivní prameny a historiografickou literaturu, které využíval při psaní své práce. Dalo by se očekávat, že bude také charakterizovat jejich výpovědní hodnotu, případně provede jejich zevrubnější kritiku, ale spokojil se jen s jejich přehledným výčtem. Jako určitá nevýhoda se ukázalo upřené zaměření na materiály z poválečného vyšetřování při přípravě soudních projednávání, které mají svá specifika a jejichž výpovědní hodnověrnost podvazuje úsilí o vlastní obhajobu. M. Juroška připouští v úvodu práce, že v menší míře využíval dokumenty vzniklé z činnosti okupační orgánů a bezpečnostních složek (např. situační zprávy SD). Avšak právě jejich hojnější adekvátní používání by umožňovalo konfrontaci výpovědí hlavních kolaborantů s dobovými materiály a bylo by možné podrobit všechny využívané prameny náležité kritice. Tento přístup by zjemnil optiku nazírání na danou problematiku, zeslabil subjektivitu osobních výpovědí.

M. Juroškovi se podařilo postihnout hlavní tendence tehdejšího vývoje a s přehledem je zobrazit a to především v kapitole o řízení protektorátního tisku i o Krychtálkově činnosti v Národním svazu novinářů. Pokusil se také o rozbor jeho novinářské tvorby i knižních publikací (Bolševici, Beneš a my), v nichž vycházel Krychtálek jak z vlastních zkušeností (Jugoslávie, SSSR), tak v prvé řadě ze svých protektorátních postojů a „potřeb doby". V tomto

ohledu však zůstal spíše u výčtu témat článků, než aby je podrobil náležité analýze a příslušně také okomentoval.

Některými klíčovými událostmi tehdejší doby se zabývá relativně detailně a zasvěceně. Mám tady na mysli jednak bojkot protektorátního tisku a v podstatě navazující audienci aktivistických novinářů u předsedy vlády Eliáše v září 1941, kde se měla odehrát tzv. chlebíčková aféra. V prvním případě by bylo vhodné bojkot tisku, jako společné akce české domácí a zahraniční rezistence, zasadit do širšího kontextu dějinného vývoje (např. zmínka o vcelku úspěšném průběhu bojů na východní frontě, charakterizovat období, kdy bylo hitlerovské Německo prakticky na vrcholu moci, uznání čs. prozatímního státního zřízení atd.). Ve druhém případě mohl vzít v úvahu článek J. Čvančary a J. B. Uhlíře Chlebíčková aféra, publikovaný na stránkách časopisu Historie a vojenství, č. 4/2006, s. 37-48 a reagovat na „nové objevy" autorů. Je třeba jen litovat, že autor čerpal jen ze stati J. Cebeho o V. Krychtálkovi (viz bibliografie) a neměl možnost přečíst si celou Cebeho diplomovou práci Očistné procesy s kolaboranty z řad českých novinářů po roce 1945: případ Vladimíra Krychtálka z roku 2004. Možná by se inspiroval, možná by některé otázky zodpovídal jinak, než píše ve své diplomové práci, možná by celé téma své práce pojal odlišněji, než učinil. Pokud by se M. Juroška rozhodl pracovat dále na tématu, pak by neměl Cebeho diplomku (FSV, Katedra mediálních studií) opomenout.

Závěr: Diplomová práce Martina Juroška splňuje veškeré požadavky na tento druh závěrečných vysokoškolských prací, a proto doporučuji, aby se stala předmětem obhajoby. Navrhuji, aby byla hodnocena jako velmi dobrá.

V Praze dne 12. května 2008

PhDr. Jan Gebhart, CSc.
Historický ústav AV ČR